

Norsk kvinnelig teologforening
ved leder Ann-Helen Fjeldstad Jusnes
PB 4 8388 Ramberg
Tlf 41804788, e-post:svjusnes@online.no

Til Barne og likestillingsdepartementet
PB 8036 Dep
0030 Oslo

322.00
13/5-08
200800482-52

Høringssvar fra Norsk kvinnelig teologforening til NOU 2008-1 "Kvinner og homofile i trossamfunn"

Som opptakt til regjeringens stat/kirke-melding har Arbeids- og integreringsdepartementet oppnevnt et diskrimineringsutvalg som la grunnlaget for et delforslag til likestillingslov som Barne- og likestillingsdepartementet sendte ut til høring med frist 10. mai: "Kvinner og homofile i trossamfunn" (NOU-2008:1) I lovforslaget tilkjennes alle trossamfunn unntak fra norsk likestillingslov, inkludert Den norske kirke: "Loven gjelder på alle områder. Loven gjelder likevel ikke religionsutøvelse i trossamfunn eller ansettelser i stillinger knyttet til utøvelsen av bestemte religiøse funksjoner, der kravet om et bestemt kjønn er forholdsmessig og nødvendig ut fra trossamfunnets religiøse lære." (Kap.8.2.) En konsekvens av lovforslaget er at Den norske kirke som trossamfunn kan forbigå og diskriminere sine egne kvinner uten å overtre noen norsk lov.

Sammen med frikirkene ble Den norske kirke unntatt fra norsk likestillingslov allerede da loven ble vedtatt i 1978. Men unntaket har hatt liten betydning så lenge Den norske kirke var en statskirke og derigjennom underlagt norsk likestillingslov. Ved skillet mellom stat og kirke endres kvinners stilling radikalt, i det likestillingsloven ikke følger med over i DnK. Kirken ber om å få ansette proster og biskoper samtidig som den vedtar at kirken ikke er forpliktet på likestilling og rettferd mellom kjønnene.

FN vedtok i 1978 en kvinnekonsvensjon som Norge ratifiserte i 1981. Kvinnekonsvensjonen utfyller FNs generelle menneskerettighetserklæring for å hindre at kvinner diskrimineres på noe område, det religiøse inkludert. Som de andre FN-konsvensjonene, f. eks. barnekonsvensjonen, skulle også kvinnekonsvensjonen vært inkorporert i den norske menneskerettsloven for derved å få menneskerettslig status. Det har ikke skjedd med kvinnekonsvensjonen til tross for gjentatt kritikk fra FN. I stedet inkorporerte Bondevikregjeringen kvinnekonsvensjonen i likestillingsloven. Dermed står kvinners menneskerettigheter svakere og har vikeplikt i forhold til rettighetene i menneskerettsloven. I debatten om stat/kirkeforholdet er kirkens rett til å utnevne prost og biskop kombinert med rett til å diskriminere kvinner, og er blitt betegnet som uttrykk for kirkens religionsfrihet. Det har også vært hevdet at det ikke er noen menneskerett å bli ansatt i kirken. Denne forståelse av religionsfrihet som en menneskerett er i beste fall mangelfull. Den overser et fundamentalt skille i menneskerettighetstekningen, nemlig dens differensiering mellom en personlig religionsfrihet for det enkelte mennesket og en korporativ religionsfrihet for trossamfunnet. Den personlige religionsfrihet baseres på frihet ("alle mennesker er født frie"). Den personlige religionsfrihet er dels positiv som personens rett til selv å velge deltakelse i et trossamfunn, dels negativ som en rett til frihet fra å være tilknyttet et trossamfunn. Den personlige religionsfrihet står sterkest både i norsk lov og rett og i internasjonal menneskerettslovgivning, og danner forutsetning for trossamfunnets rett til å forme

felleskapet i overensstemmelse med innholdet i det felles læregrunnlaget. Vi mener at det er viktig å legge vekt på en slik forståelse av begrepet religionsfrihet, slik at trossamfunnenes religionsfrihet ikke overstyrer likestillingsbehovet.

De protestantiske kirkene er unike når de sees i et globalt perspektiv. De protestantiske kirkesamfunn er de eneste som har samme ordinasjon/vigsling for både kvinner og menn, og som ansetter kvinner og menn som likestilte, åndelige ledere på alle nivåer i den religiøse organisasjonen. Gjennom 125 år har Norge gjennom statskirkesystemet utviklet en velfungerende modell for organisering av spenningen mellom stat og kirke, mellom menneskerettslig fundert likestilling mellom kjønnene og kristen tro, mellom politikk og religion.

I statskirken i Norge er det gjort verdifulle erfaringer med samarbeid innenfor en politisk-religiøs problematikk. Særlig viktig er den erfaring som kvinnelige prester og teologer har av å representere konfliktens kjerne i spenningen mellom statlig likestillingspolitikk og kirkens korporative, førdemokratiske religionsfrihet

Under bestemte forutsetninger kan Den norske kirke videreføre verdifull erfaring og praksis med likestilling i statskirken til den framtidige evangelisk- lutherske kirke i Norge:

- I. Staten inkorporerer FNs kvinnekonvensjon i norsk menneskerettslovgivning.
- II. Staten bruker sitt "slingringsmonn" i forhold til norsk og internasjonal lov til å behandle likestilling i DnK uavhengig av likestilling i førdemokratiske trossamfunn.
- III. Den norske kirkes unntak fra likestillingsloven oppheves når DnK alene går over til å utnevne kvinner og menn til proste- og embetsstillinger,
- IV. Kirken fremmer sitt demokrati best ved å inkorporere norsk likestillingslov, norsk menneskerettighetslov og internasjonal kvinnekonvensjon i kirkeretten, i den nye kirkeloven og i den nye kirkeordningen for DnK.
- V. Kirken fremmer sitt demokrati best ved å differensiere mellom personlig og korporativ religionsfrihet. Dermed kan evangelisk luthersk teologi legge et teorigrunnlag for arbeid med likestilling som fungerer ikke bare innenfor DnK, men som kan styrke menneskerettighetenes stilling innenfor både samfunnslivet og andre trossamfunn, og være et nyttig redskap i dialogen mellom trossamfunnene og mellom staten og det enkelte trossamfunn.

NKTF mener at det *kun* er de trossamfunn som kan vise til en teologi, tradisjon og/eller erfaring som tydelig uttrykker at de ikke kan følge likestillingsloven, som også skal vises respekt for dette av hensyn til religionsfrihetsperspektivet. Videre mener vi at de trossamfunn som allerede har - eller som kommer fram til - en teologi, tradisjon eller erfaring *som godtar kvinner og lesbiske/homofile* i prestestillinger, ikke skal gis tillatelse til å unndras likestillingsloven. (som f.eks. vil gjelde Den norske Kirke)

Vi ser det som naturlig at de trossamfunn som vil ønske unndragelse fra likestillingsloven, også selv må søke om lov til unntak fra likestillingsloven, og i søknad kunne vise til teologi, tradisjon og erfaring som gir mulighet til unntaket.

"Likestillingslovens betydning for Den norske kirke bør behandles ut fra kirkens egen tradisjon og praksis når det gjelder likestilling, og dermed løse DnK fra spørsmålet om unntak fra likestillingsloven for andre trossamfunn i Norge."

Ramberg 06.05.08.

Med vennlig hilsen
Norsk kvinnelig teologforening
ved

Ann-Helen F Jusnes., leder NKTF